

КАРАР

«20» декабрь 2021

№22

«2022 – 2030 елларга Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Урта Комар авыл жирлеге муниципаль берәмлегенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын раслау турында»

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2014 елның 29 декабрдәге 456-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Жирлекләренң, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» 2015 елның 25 декабрдәге 1440 номерлы карары нигезендә,

Урта Комар авыл жирлеге башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. 2022 – 2030 елларга Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Урта Комар авыл жирлеге муниципаль берәмлегенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү Программасын кушымта нигезендә расларга
2. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Урта Комар авыл жирлеге житәкчесе

Ю.И.Исынбаев

Татарстан Республикасы
Кукмара муниципаль районы
Урта Комар авыл жирлеген
Башкарма комитетының 2021
елның 20 декабрдендәге 22
номерлы карарына кушымта

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КУКМАРА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УРТА КОМАР АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ МУНИЦИПАЛЬ
БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН
КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ

2022 ел

ЭЧТӨЛӨК

1. Кереш.....
2. Программа паспорты.....
3. Урта Комар авыл жирлеге транспорт инфраструктурасының хәзерге торышы характеристикасы .....
4. Транспортка сорау, халыкның хәрәкәт итү күләме һәм характеры, Урта Комар авыл жирлеге территориясендә булган транспорт төрләре буенча йөк ташу фаразлары
5. Урта Комар авыл жирлегенә транспорт инфраструктурасын үстерүнең принципаль вариантлары һәм максатчан күрсәткечләре буенча бәяләү
6. Урта Комар авыл жирлегенә транспорт инфраструктурасын үстерү буенча чаралар исемлеге һәм чараларны тормышка ашыру чираты
7. Урта Комар авыл жирлегенә транспорт инфраструктурасын үстерү чараларын финанслау күләмнәрен һәм чыганаclarын бәяләү
8. Урта Комар авыл жирлегенә транспорт инфраструктурасын үстерү чараларының нәтижелелеген бәяләү
9. Урта Комар авыл жирлеге территориясендә транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү өлкәсендә институцион үзгәртүләр, эшчәнлекне хокукый һәм мәгълүмати тәмин итүне камилләштерү буенча тәкъдимнәр

1. КЕРЕШ

2022 – 2030 елларга Урта Комар авыл жирлегенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы түбәндәге документлар нигезендә эшләнә:

- «Россия Федерациясенең Шәһәр төзелеше кодексы» 2004 елның 29 декабрәндәге 190-ФЗ номерлы Федераль закон;

- «Россия Федерациясендә автомобиль транспортында һәм шәһәр жир өсте электр транспортында пассажирлар һәм багажны даими ташуны оештыру һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 13 июлендәге 220-ФЗ номерлы Федераль закон;

- «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 8 ноябрәндәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон;

- «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон;

- «Жирлекләренә, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2015 елның 25 декабрәндәге 1440 номерлы карары

Программа Урта Комар авыл жирлегенең (алга таба – жирлек) транспорт инфраструктурасын, шул исәптән жирлекнең социаль-икътисади һәм шәһәр төзелешен үстерүнең, транспорт соравы, халыкны йөртү һәм транспорт төрләре буенча йөк ташу күләме һәм характеры, автомобильләштерү дәрәжәсе, юл хәрәкәте параметрлары үсешенең төп юнәлешләрен, юл хәрәкәте иминлеге, транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтысы күрсәткечләрен билгели.

Программаның нигезен авыл жирлегенең транспорт инфраструктурасын үстерүнең төрле юнәлешләре буенча программа чаралары системасы тәшкит итә. Әлеге Программа авыл жирлегенең тотрыклы үсешенә юнәлдерелгән һәм Татарстан Республикасы транспорт комплексын реформалаштыру буенча дөүләт сәясәтенә тулысынча туры килә.

Программаның максатлары һәм бурычлары – жирлекнең тормышның башка өлкәләрендәге эшчәнлек белән балансланган һәм координацияләнгән транспорт инфраструктурасын үстерү, социаль-икътисади үсеш өчен шартлар формалаштыру, халыкка, икътисади эшчәнлекне гамәлгә ашыручы юридик затларга һәм шәхси эшмәкәрләргә транспорт хезмәте күрсәтүнең куркынычсызлыгын, сыйфатын арттыру, транспорт инфраструктурасының жирлекнең әйләнә-тирә мохитенә тискәре йогынтысын киметү.

2. ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

<p>Программаның исеме</p>	<p>2022 – 2030 елларга Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Урта Комар авыл жирлеге муниципаль берәмлегенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы</p>
<p>Программаның заказчысы</p>	<p>Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Урта Комар авыл башкарма комитеты 422101, Татарстан Республикасы, Кукмара районы, Урта Комар авылы, Май ур., 1Г</p>
<p>Программаны эшлөүче</p>	<p>Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Урта Комар авыл башкарма комитеты 422101, Татарстан Республикасы, Кукмара районы, Урта Комар авылы, Май ур., 1Г</p>
<p>Программаның жаваплы башкаручысы</p>	<p>Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Урта Комар авыл башкарма комитеты 422101, Татарстан Республикасы, Кукмара районы, Урта Комар авылы, Май ур., 1Г</p>
<p>Программаны эшлөүнең максаты</p>	<p>Жирле әһәмияттәге транспорт инфраструктурасы объектларын төзү, реконструкцияләүгә булган ихтыяж нигезендә Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Урта Комар авыл жирлеге муниципаль берәмлегенең транспорт инфраструктурасын баланслы, перспективалы үстерүне тәэмин итү</p>
<p>Программаның бурычлары</p>	<p>Программаның максатына ирешү шартлары булып түбәндәге бурычларны хәл итү тора:</p> <ul style="list-style-type: none"> - халыкка, шулай ук жирлек территориясендә икътисади эшчәнлек субъектларына транспорт хезмәте күрсәтүнен куркынычсызлыгы, сыйфаты һәм нәтижәлелеге; - шәһәр төзелешен проектлау нормативлары нигезендә халык һәм икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен транспорт инфраструктурасы объектларының үтемлелеге; - халыкның хәрәкәттәге ихтыяжлары, жирлек территориясендә пассажирлар һәм йөк ташуда икътисадый эшчәнлек субъектларының ихтыяжлары нигезендә транспорт инфраструктурасын үстерү; - жирлектә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә белән балансланган транспорт инфраструктурасын үстерү; - транспорт белән идарә итү өчен шартлар; - хужалык эшчәнлегенең икътисадый нәтижәләренә карата юл хәрәкәтендә катнашучыларның тормыш иминлеген һәм саламәтлеген тәэмин итү өчен өстенлекле шартлар булдыру; - башка транспорт чараларына карата гомуми файдаланудагы транспорт чаралары хәрәкәтенең өстенлекле шартларын булдыру; - жирлектә жәяүлеләр һәм велосипедта йөрү өчен шартлар;

	- гамэлдэге транспорт инфраструктурасы эшчэнлеген нэтижэлелеге.
Максатчан күрсэткечлэр	Ремонтланган юлларның озынлыгы (асфальт-бетон жэю), км; ЮТн саны, берэмлек; ЮТндэ жэрэхэтлэнүчелэр саны, кеше; Төзелгән автомобиль юллары озынлыгы, км.
Программаны тормышка ашыру вакыты	Программа 2022 – 2030 елларга исэплэнгән
Талэп ителэ торган капитал кертемнэр күлэме	<p>Программа чараларын финанс ягыннан тээмин итү муниципаль программалар кысаларында муниципаль районның жирле бюджеты чаралары һәм ТР чаралары хисабына гамэлгэ ашырыла.</p> <p>2022 ел</p> <p>Программаларны финанслау күлэме: 300 000 сум.</p> <ul style="list-style-type: none"> - эксплуатация һәм ремонт чараларын үтэу юлы белэн жирле эһәмияттэге автомобиль юлларының сакланышын тээмин итү; - жирле эһәмияттэге урамнарны һәм юлларны капитал, агымдагы ремонтлау; - жэяүлелэр тротуарларын ясау, юлларны карап тоту, даими грейдерлау, чокырларны ямау, юл билгелэрен урнаштыру, урамнарны яктырту өчен светодиод прожекторлар урнаштыру, юл хэрэкэте иминлеген арттыруга юнэлдерелгән чаралар. <p>2023 ел</p> <p>Программаларны финанслау күлэме: 100 000 сум.</p> <ul style="list-style-type: none"> - эксплуатация һәм ремонт чараларын үтэу юлы белэн жирле эһәмияттэге автомобиль юлларының сакланышын тээмин итү; - жирле эһәмияттэге урамнарны һәм юлларны капитал, агымдагы ремонтлау; - жэяүлелэр тротуарларын ясау, юлларны карап тоту, даими грейдерлау, чокырларны ямау, юл билгелэрен урнаштыру, урамнарны яктырту өчен светодиод прожекторлар урнаштыру, юл хэрэкэте иминлеген арттыруга юнэлдерелгән чаралар.

	<p>2024 ел</p> <p>Программаларны финанслау күләме: 100 000 сум.</p> <ul style="list-style-type: none"> - эксплуатация һәм ремонт чараларын үтәү юлы белән жирле эһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын тәэмин итү; - жирле эһәмияттәге урамнарны һәм юлларны капитал, агымдагы ремонтлау; - жәяүлеләр тротуарларын ясау, юлларны карап тоту, даими грейдерлау, чокырларны ямау, юл билгеләрен урнаштыру, урамнарны яктырту өчен светодиод прожекторлар урнаштыру, юл хәрәкәте иминлеген арттыруга юнәлдерелгән чаралар. <p>2025 ел</p> <p>Программаларны финанслау күләме: 100 000 сум.</p> <ul style="list-style-type: none"> - эксплуатация һәм ремонт чараларын үтәү юлы белән жирле эһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын тәэмин итү; - жирле эһәмияттәге урамнарны һәм юлларны капитал, агымдагы ремонтлау; - жәяүлеләр тротуарларын ясау, юлларны карап тоту, даими грейдерлау, чокырларны ямау, юл билгеләрен урнаштыру, урамнарны яктырту өчен светодиод прожекторлар урнаштыру, юл хәрәкәте иминлеген арттыруга юнәлдерелгән чаралар. <p>2026 – 2030 еллар</p> <p>Программаларны финанслау күләме: 500 000 сум.</p> <ul style="list-style-type: none"> - эксплуатация һәм ремонт чараларын үтәү юлы белән жирле эһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын тәэмин итү; - жирле эһәмияттәге урамнарны һәм юлларны капитал, агымдагы ремонтлау; - жәяүлеләр тротуарларын ясау, юлларны карап тоту, даими грейдерлау, чокырларны ямау, юл билгеләрен урнаштыру, урамнарны яктырту өчен светодиод прожекторлар урнаштыру, юл хәрәкәте иминлеген арттыруга юнәлдерелгән чаралар. <p>Муниципаль берәмлек бюджетыннан финанслау ел саен чираттагы финанс елына бюджет формалаштырганда төгәлләштерелә. Финанслау күрсәткечләре, эшлэнгән проект-смета документациясен һәм барлык дәрәжәләрдәге бюджетлардан акчаларны фактта бүлеп бирүне исәпкә алып, төгәлләштерелергә тиеш.</p>
<p>Программаны тормышка ашыруның көтелгән нәтижеләре</p>	<p>Программаны тормышка ашыру нәтижәсендә 2030 елга түбәндәгеләр планлаштырыла:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Транспорт инфраструктурасын үстөрү; 2. Гомуми файдаланудагы транспорт үсеше;

	<p>3. Жирлек юллары челтәрен үстерү;</p> <p>4. Транспортның әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтысын киметү;</p> <p>5. Юл хәрәкәте иминлеген арттыру.</p>
--	--

3. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫНЫҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

Урта Комар авыл жирлеге «Территорияләр чикләрен билгеләү һәм «Кукмара муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 27-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә төзелде.

Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районының Урта Комар авыл жирлеге Кама алды табигый-икътисади зонасында, Россия Федерациясе Татарстан Республикасының төньяк өлешендә, Кукмара районының үзәк өлешендә, Кукмара шәһәрненән 25 километр ераклыкта урнашкан. Урта Комар авыл жирлеге Зур Кукмара, Манзарас, Березняк, Ошторма-Юмья һәм Байлангар авыл жирлекләре белән чиктәш.

Урта Комар авыл жирлегенә гомуми мәйданы 3808 га тәшкит итә.

Урта Комар авыл жирлеге халкы, Татарстан Республикасы Дәүләт статистикасы федераль хезмәтенә территорияль органы мәгълүматларына караганда, 2020 елга 1066 кеше тәшкит итә.

Урта Комар авыл жирлегенә икътисади системасы агросәнәгать комплексын, кече бизнесны (хезмәт күрсәтүче өлкә) үз эченә ала. Жирлектә сәнәгать предприятиеләре юк. Авыл жирлегенә житештерү нигезен авыл хужалыгы тәшкит итә.

Урта Комар авыл жирлегенә төп авыл хужалыгы специальләшәүе – бөртекчеләр (бодай, арыш, арпа, кукуруз).

Жирлек территориясендә «Әсәнбаш Агро» ЖЧЖ эшли.

Урта Комар авыл жирлеге составына Урта Комар (административ үзәк), Югары Комар, Түбән Комар һәм Студеный Ключ авыллары керә.

Авыл жирлегенә административ үзәге – Урта Комар авылы. Торак пунктның торак төзелеше шәхси торак йортлар һәм йорт яны кишәрлекләре белән тәкъдим ителгән.

Урта Комар авыл жирлегендә хезмәт күрсәтү объектлары: «Урта Комар авылы урта мәктәбе» МГББУ, «Урта Комар авылы урта мәктәбе» МГББУ филиалы – «Түбән Комар авылы башлангыч гомуми белем бирү мәктәбе», «Урта Комар авылы балалар бакчасы» МБМББУ, «Түбән Комар авылы балалар бакчасы» МБМББУ, Урта Комар авылы мәдәният йорты, Югары Комар авылы клубы, Түбән Комар авылы клубы, китапханә, 3 ФАП, почта элементәсе бүлеге, дүрт кибет.

Транспорт-коммуникация инфраструктурасы территорияләренә тышкы транспорт объектлары (Кукмара ш. тимер юл станциясе), Тышкы элементлар (тимер юл, гомуми кулланылыштагы автомобиль юллары, бүлөп бирелгән полоса белән) территорияләре керә.

4. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ТРАНСПОРТКА СОРАУ, ХАЛЫКНЫҢ ЙӨРЕШЕ ҺӘМ ЙӨК ТАШУ КҮЛӘМЕ ҺӘМ ХАРАКТЕРЫНЫҢ ҮЗГӘРҮЕ ФАРАЗЫ.

Транспорт – авыл жирлеге инфраструктурасының икътисадның барлык тармаклары һәм халыкның йөк һәм пассажирлар йөртүгә булган ихтыяжларын канәгатьләндерә, житештерүчеләр һәм кулланучылар арасында төрле продукция төрләрен күчәрә, халыкка һәркем файдаланырлык булган транспорт хезмәте күрсәтә торган иң мөһим өлеше. Транспортның тотрыклы һәм нәтижәле эшләве халыкның пассажирлар йөртүгә булган ихтыяжын тулысынча канәгатьләндерү һәм жирлекнең барлык предприятиеләренә уңышлы эшләве өчен кирәкле шарт булып тора. Жирлектә төп һәм бердәнбер пассажир транспорты булып такси һәм шәхси автотранспорт тора.

Урта Комар авыл жирлеге составына 4 торак пункт керә.

Урта Комар авыл жирлегенә торак пунктлары табигый һәм тарихи факторларга бәйле рәвештә төгәл чагылмаган турыпочмаклы структуралы урам-юл чөлтәре булган усадьба тибындагы төзелеш белән формалаштырылган.

Урта Комар авыл жирлегендә төп транспорт артерияләре булып, төп (главные) урамнар һәм торак төзелешендәге төп (основные) урамнар тора. Мондый урамнар: Урта Комар авылы – Центральная/Үзәк, ур., Майская/Май ур., Набережная/Яр бие; Югары Комар авылы –Школьная/Мәктәп, Зеленая/Яшел, Садовая/Бакча, Восточная/Көнчыгыш ур.; Түбән Комар авылы – Мир/Тынычлык ур., Нагорная/Тау өсте ур., Студеный Ключ авылы –Октябрь ур., Ключевая/Чишмә ур. Әлеге урамнар торак территорияләр эчендә һәм интенсив хәрәкәт юнәлешләре буенча төп (главный) урамнар белән элементна тәэмин итә.

1 нче таблица Урта Комар авыл жирлеге чикләрендә урам-юл чөлтәре буенча гомуми мәгълүматлар.

№	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	2021 елга мәгълүматлар
1	Урам чөлтәренә гомуми озынлыгы	км	9,6
2	Урам чөлтәренә гомуми мәйданы	мөң кв.м.	54,8
3	Урам-юл чөлтәре тыгызлыгы	км/км.кв.м	0,25

Урта Комар авыл жирлегенең урам-юл челтәрен анализлау нәтижәсендә транспортның эшен катлауландыручы түбәндәге сәбәпләр ачыкланды:

- урам һәм юлларның техник торышы канәгатьләнерлек булмау;
- машиналар йөрү өлешенең киңлегә житмәү (4-5);
- грунт юлларның шактый озын булуы;
- урамнарның билгеләнеше буенча дифференциацияләү булмау;
- жәяүлеләр хәрәкәтен тәртипкә китерү өчен кирәкле тротуарлар булмау.

2 нче таблица Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Урта Комар авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары исемлегә

№ т/б	Автомобиль юлы яки урам исеме	Идентификация номеры	Озынлыгы, км
			Барлыгы
	Барлыгы:		9,6
	Урта Комар авылы		
	Центральная/Үзәк ур.	92-633-476-101 ОП-МП-01	1,2
1.	Набережная/Яр буе ур.	92-633-476-101 ОП-МП-02	0,6
2	Майская/Май урамы	92-633-476-101 ОП-МП-03	1,0
3	Югары Комар авылы		
4	Школьная/Мәктәп ур.	92-633-476-106 ОП-МП-04	0,8
5	Зеленая/Яшел ур.	92-633-476-106 ОП-МП-05	0,6
6	Садовая/Бакча ур.	92-633-476-106 ОП-МП-06	0,6
7.	Восточная/Көнчыгыш ур.	92-633-476-106 ОП-МП-07	0,4
	Түбән Комар авылы		
1.	Мир/Тынычлык ур.	92-633-476-111 ОП-МП-08	2,3
2	Нагорный/Тау өсте ур.	92-633-476-111 ОП-МП-09	1,1
3	Студеный Ключ авылы		
	Октябрь ур.	92-633-476-116 ОП-МП-10	0,7
1	Ключевая/Чишмә ур.	92-633-476-116 ОП-МП-11	0,3

Транспорт инфраструктурасы объектлары белән заманча тәэмин ителешне анализлау.

Урта Комар авыл жирлеген территориясендә 2021 елга жиңел һәм йөк автомобильләре саны 270 берәмлек тәшкит итә, шул исәптән жиңел автомобильләр – 266, йөк автомобильләре – 4 һәм алга таба үсеш тенденциясе бар.

5. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮНЕҢ ПРИНЦИПИАЛЬ ВАРИАНТЛАРЫ ҺӘМ МАКСАТЧАН КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ БУЕНЧА БӘЯЛӘУ

Шәхси торак төзелеше өчен территорияләр арту сәбәпле, урам-юл челтәренә йөкләнеш артачак.

Тышкы автомобиль юллары челтәрен үстерү буенча проект карарлары поселокларны тотрыклы эчке һәм тышкы транспорт элементләре белән тәэмин итә торган жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына ремонт чараларын үткәрүдән гыйбарәт.

ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮНЕҢ МАКСАТЧАН КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ

Урта Комар авыл жирлегенә транспорт инфраструктурасы системасының максатчан индикаторлары һәм үсеш күрсәткечләре.

3 нче таблица

Индикаторлар төркеме	Күрсәткеч	Үлчәү берәмлеге	2022	2023	2024	2025	2026 – 2030
Халык өчен транспорт хезмәтләреннән файдалану мөмкинлеге критерийлары	Автомобиль урамнары һәм юллар системасы	км	9,6	9,6	9,6	9,6	9,6
Урам-юл челтәрен үстерүгә ихтыяж күрсәткечләре	Урам-юл челтәренә гомуми озынлыгы	км	9,6	9,6	9,6	9,6	9,6
Урам-юл челтәре кулланучыларын колачлау дәрәжәсе күрсәткечләре	Транспорт белән тәэмин ителеш	Берәмлек/1000 кеше	249	260	265	270	270
	Юл хәрәкәте иминлеге	%	100	100	100	100	100
Урам-юл челтәренә ышанычлылыгы күрсәткечләре	Челтәрләренә реконструкцияләү күләме (бер ел эчендә)*	км	0	0	0	0	0

6. ЖИРЛЕКНЕҢ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ ИСЕМЛЕГЕ ҒӘМ ЧИРАТЫ.

Генплан нигезендә, жирлекнең кирәкле транспорт элементәсен тәмин итә торган һәм билгеләнеше һәм параметрлары буенча классификацияләнгән, үсеп килүче транспорт агымнарын, шулай ук тышкы автомобиль юлларына чыгуны тәмин итә торган урам-юл челтәренең гамәлдәге структурасын саклап калып, автомобиль урамнары һәм юллары системасын булдыру күздә тотыла

Торак пунктларда транспорт элементәсенен куркынычсызлыгын, өзлексезлеген һәм уңайлылыгын тәмин итү өчен, Генераль план нигезендә урамнар һәм юллар төзү каралган.

Урам һәм юл категорияләрен «Шәһәр төзелеше. СНиП 2.07.01-89 ның актуальләштерелгән редакциясе» 9 нчы таблицада китерелгән классификация нигезендә билгеләргә кирәк Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү. .

- төп (главные) урамнар;
- торак төзелешендәге урамнар: төп (основные);
- торак төзелешендәге урамнар: икенче дәрәжәле;

4 нче таблица

№ т/б	Автомобиль юлы яки урам исеме	Озынлыгы, км			Автомобиль юлы классы	Автомобиль юлы категориясе ...
		Барлыгы	Шул исәптән:			
			а/б	Щеб, грав.		
	Урта Комар авылы	2,8		2,8		
	Центральная/Үзәк ур.	1,2		1,2	гади типтагы юл	Төп урам, торак төзелешендәге урам
1.	Набережная/Яр бие ур.	0,6		0,6	гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам
2	Майская/Май урамы	1,0		1,0	гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам
3	Югары Комар авылы	2,4		2,4		

4	Школьная/Мәктәп ур.	0,8		0,8		гади типтагы юл	Төп урам, торак төзелешендәге урам
5	Зеленая/Яшел ур.	0,6		0,6		гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам
6	Садовая/Бакча ур.	0,6		0,6		гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам
7.	Восточная/Көнчыгыш ур.	0,4		0,4		гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам
	Түбән Комар авылы	3,4		3,4			
1.	Мир/Тынычлык ур.	2,3		2,3		гади типтагы юл	төп урам, торак төзелешендәге урам
2	Нагорный/Тау өсте ур.	1,1		1,1		гади типтагы юл	Торак төзелешендәге урам
3	Студеный Ключ авылы	1,0		1,0			
	Октябрь ур.	0,7		0,7		гади типтагы юл	төп урам, торак төзелешендәге урам
1	Ключевая/Чишмә ур.	0,3		0,3		гади типтагы юл	торак төзелешендәге урам

Урам-юл челтәренең тәкъдим ителгән структурасы транспорт проблемаларын мөмкин кадәр хәл итә: торак пунктларны кирәкле элемент белән тәэмин итә, төбәк автоюлларына уңайлы чыгу мөмкинлеген тәэмин итә, шулай ук, торак төзелешен әйләнәп үтәп, йөк һәм авыл хужалыгы транспорты хәрәкәте проблемасын хәл итә.

Транспорт инфраструктурасы объектларын үстерүгә булган ихтыяжлар нигезендә транспорт инфраструктурасын үстерү буенча чаралар түбәндәгеләрне үз эченә алырга мөмкин:

- жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын һәм аларга ясалма корылмаларны паспортлаштыру һәм кадастр исәбенә алу;

- жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы хужасыз автомобиль юлларын һәм аларга ясалма корылмаларны муниципаль милеккә рәсмиләштерү;

- жирле эһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын һәм андагы ясалма корылмаларны агымдагы ремонтлау;

- күрсәткечләре, категорияләрен карап, юлларның эксплуатацион характеристикаларына карата стандартлар таләпләренә туры килә торган юл-урам челтәре участкаларын саклау,

- Урта Комар авыл жирлегенен генераль планы нигезендә юл-урам челтәрен төзү;
- жирле әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын һәм аларда ясалма корымаларны капитал ремонтлау;
- жирлек территориясендә юл хәрәкәтен оештыру проектын эшләү;
- жирлек территориясендә юл хәрәкәтен оештыру проектын кертү;
- жирлек торак пунктларының үзәк өлешендә каты өслекле жәяүлеләр тротуарлары ясау;
- торак пунктлар арасында велосипед маршрутларын оештыру.

7. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ҮСЕШЕ ЧАРАЛАРЫН ФИНАНСЛАУ КҮЛӘМНӘРЕН ҺӘМ ЧЫГАНАКЛАРЫН БӘЯЛӘУ

2022 – 2030 елларга Урта Комар авыл жирлегенен урам-юл челтәре объектларын модернизацияләү буенча беренчел чараларга кирәкле акчаларның гомуми күләме 4950 мең сум тәшкил итә. Шуларның иң зур өлеше автомобиль юлларын ремонтлауга кирәк.

Транспорт инфраструктурасы буенча инвестицияләрнең план күләмен тормышка ашырыла торган һәм тормышка ашыру планлаштырыла торган урам-юл челтәрен үстерү проектларын исәпкә алып, шулай ук аларның финанс кертемнәренә булган өстенлекле ихтыяжларын исәпкә алып бүлү 2022 – 2030 елларга эшләнгән Алынган нәтижәләр (2022 ел бәяләрендә)

5 нче таблица Урта Комар авыл жирлегенен Транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын тормышка ашыру чорына инвестицияләр күләмен бүлү, мең сум.

№ т/б	Хезмәт төрләре	2022	2023	2024	2024	2026 – 2030	Барлығы
		1	Юлларны ремонтлау	300	100	100	
2	Юлларны карап тоту	120	120	130	130	650	1150
3	Яктырту	300	300	300	300	1500	2700

Транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын тормышка ашыруга акчаларны хак куеп бүлү (оценочное распределение денежных средств) (2021 ел бәяләре белән)

6 нчы таблица Урта Комар авыл жирлеге программасын тормышка ашыруга акча жәлеп итү чыганакалары, мең сум

№ т/б	Атамасы	Барлык дәрәжәдәге	Шул исәптән,	Шул исәптән, ТР	Шул исәптән,	Шул исәптән, бюджеттан
-------	---------	-------------------	--------------	-----------------	--------------	------------------------

		бюджетлар һәм шәхси инвесторлар	федераль бюджет	бюджеты	жирле бюджет	тыш чыганақлар
1	Юлларны ремонтлау	1100	0	900	200	0
2	Юлларны карап тоту	1150	0	300	850	0
3	Яктырту	2700	0	0	2700	0

8. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ҮСЕШЕ ЧАРАЛАРЫНЫҢ НӘТИЖӘЛЕЛЕГЕН БӘЯЛӘУ

Программа чараларын тормышка ашыру нәтижәлелеген комплекслы бәяләү аны гамәлгә ашыру вакыты дәвамында һәм аны тормышка ашыру тәмамланганнан соң ел саен гамәлгә ашырыла һәм үз эченә муниципаль программа чараларының үтәлеше дәрәжәсен бәяләүне һәм муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләүне ала.

- жирлекнең транспорт инфраструктурасын үстерү;
- тормыш эшчәнлегенә башка өлкәләре белән балансланган һәм координацияләнгән;
- социаль-икътисадый үсеш өчен шартлар формалаштыру;
- юл хәрәкәте иминлеген арттыру;
- халыкка, икътисадый эшчәнлек алып баручы юридик затларга һәм шәхси эшмәкәрләргә транспорт хезмәте күрсәтүнең нәтижәлеге сыйфаты;
- жирлекнең әйләнә-тирә мохитенә транспорт инфраструктурасының тискәре йогынтысын киметү.

9. УРТА КОМАР АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ПРОЕКТЛАУ, ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘУ ӨЛКӘСЕНДӘ ИНСТИТУЦИОН ҮЗГӘРТҮЛӘР, ЭШЧӘНЛЕКНЕ ХОКУКЫЙ ҺӘМ МӘГЪЛҮМАТИ ТӘЭМИН ИТҮНЕ КАМИЛЛӘШТЕРҮ БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӘР

Кукмара муниципаль районы Башкарма комитеты, Урта Комар авыл жирлеге башкарма комитеты Программа чараларын тормышка ашыру барышын гомуми контрольдә тоту, шулай ук Программаны тормышка ашыру барышында оештыру, методик һәм контроль функцияләр башкара:

- чараларны финанслау күләмнәрен һәм чыганақларын аныклап, Программаны гамәлгә ашыру буенча ел саен үткәрелә торган чаралар планын эшләү;

- программа чараларын тормышка ашыруны вакыты, эчтәлеге, финанс чыгымнары һәм ресурслар буенча контрольдә тоту;
- программа чаралары комплексын гамәлгә ашыру буенча эшне методик, мәгълүмати һәм оештыру ягыннан тәмин итү.

Программаны тормышка ашыру кысаларында институциональ үзгәрешләр күздә тотылмый. Идарә структурасын, шулай ук транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү өлкәсендә эшчәнлекне тормышка ашырганда үзара бәйләнешләрнең характерын үзгәрешсез калдыру күздә тотыла.

Урта Комар авыл жирлеге территориясендә транспорт инфраструктурасын үстерүнең Программаның максатчан күрсәткечләренә ирешүгә юнәлдерелгән норматив-хокукий һәм мәгълүмати тәмин ителешен камилләштерү барышында Россия Федерациясенең региональ һәм федераль законнарына даими мониторинг нигезендә шәһәр төзелеше проектлары нормативларына вакытында үзгәрешләр кертүне тәмин итәргә кирәк.

Әлеге Программа транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына карата таләпләрне һәм рекомендацияләрне регламентый торган законнар, карарлар, күрсәтмәләр, методик рекомендацияләр һәм башка норматив-хокукий актлар үз көченә кәргәндә корректировкаканырга яисә яңадан каралырга тиеш.

Максатчан индикаторларны һәм күрсәткечләрне, куелган максатларга ирешү динамикасына һәм темпларына, тышкы мохиттә үзгәрешләргә, социаль-икътисадый шартларга һәм башка факторларга бәйле рәвештә корректировкалау мөмкинлеге карала.

Программаны мәгълүмат белән тәмин итү массакуләм мәгълүмат чаралары, ижтимагый берләшмәләр һәм оешмалар өчен дә, аерым гражданныр өчен дә программаны тормышка ашыру барышы һәм аның аерым чаралары турында мәгълүматның транспарантлыгы принцибын үтәп гамәлгә ашырыла.

Әлеге Программа «Жирлекләренң, шәһәр округларының Транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенәң 2015 елның 25 декабрәндәге 1440 номерлы карары нигезендә эшләнгән.

Жирлекләренң һәм шәһәр округларының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшләү һәм раслау мониторингын гамәлгә ашыру тәртибе Россия Транспорт министрлыгының 2016 елның 26 маендагы 131 номерлы боерыгы белән билгеләнгән.